

A N A L Ý Z A dávok výsluhového zabezpečenia a osobitného účtu vojakov

Publikované: ... januára 2019

Autor: Dr. Milan Kolen

A N A L Ý Z A

valorizácie dávok výsluhového zabezpečenia s dôrazom na stav osobitného účtu vojakov a opatrenia k jeho stabilizácii.

V analýze vychádzam z rozboru ustanovení § 82, prechodných ustanovení § 293dx zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a z ustanovení § 68 ods. 16, prechodných ustanovení § 143ah zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov platných len pre valorizáciu VD v roku 2018, z verejne dostupných informácií, ako aj z informácií získaných v súlade so zákonom č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám. Vychádzam zo stavu osobitných účtov policajtov, ktoré sa za posledné roky stabilizovali, dokonca sú prebytkové, aj zo stavu osobitného účtu vojakov, ktorý sa postupne stabilizuje, ozdravuje, znižuje sa jeho deficit, ale hlavne z potreby zvyšovania jeho príjmov, znižovania výdavkov a tým znižovania sumy na jeho sanovanie a dotovanie z kapitoly ministerstva obrany.

Za posledné roky sa niekoľkokrát menil valorizačný mechanizmus vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, ale aj v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia podľa zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov.

Podľa § 68 ods.16 zákona 328 Z.z. cit: „Od 01.07.2018 sa výsluhové dôchodky (ďalej len VD), invalidné výsluhové dôchodky, vdovské, vdovecké výsluhové dôchodky a sirotské výsluhové dôchodky zvyšujú o percento zvýšenia dôchodkových dávok ustanovených vo všeobecných predpisoch o sociálnom poistení na kalendárny rok, v ktorom sa tieto dôchodky z výsluhového zabezpečenia zvyšujú“.

Podľa ustanovení § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení sa: „Dôchodkové dávky zvyšujú o percento medziročného rastu spotrebiteľských cien za domácnosti dôchodcov (o takzvanú dôchodcovskú infláciu) vykázaného štatistickým úradom za prvý polrok kalendárneho roka, ktorý predchádza príslušnému kalendárnemu roku“. Pre roky 2018 -2021 sa dôchodkové dávky (občania) zvyšujú podľa § 293dx prechodné ustanovenia „najmenej o pevnú sumu určenú 2 % z priemernej mesačnej sumy príslušnej dôchodkovej dávky vykazanej Sociálnou poisťovňou (ďalej len SP) k 30. júnu kalendárneho roka, ktorý predchádza príslušnému kalendárnemu roku“.

Dňa 03.04.2018 predložilo MV SR do medzirezortného pripomienkovania návrh na novelizáciu § 68 ods.1 zákona č. 328/2002 Z. z.: „valorizovať v závislosti od pevnej sumy ktorá sa zistí ako súčin 0,4 násobku percentuálneho zvýšenia funkčných platov, hodnostných platov, alebo stupnice platových taríf a priemernej mesačnej sumy VD zistenej ku dňu decembra predchádzajúceho kalendárneho roku zaokrúhlenej na celé euro smerom nahor a následne sa vydelí číslom 25. Takto zistená pevná suma sa vynásobí počtom skončených rokov doby trvania služobného pomeru“.

V rámci pripomienkového konania k tejto novele zákona Dr. Milan Kolen a prezident APVV JUDr. Hristo Gluškov predložili Hromadné pripomienky, ktorými žiadali, aby valorizácia VD v rokoch 2018 – 2021 bola rovnaká ako ju majú civilisti podľa zákona 461Z.z., to jest: „o dôchodcovskú infláciu s garantovaným zvýšením najmenej o pevnú sumu určenú 2 % z priemernej mesačnej sumy príslušnej dôchodkovej dávky, ak by dôchodcovská inflácia bola nižšia ako 2 %“. Tieto hromadné pripomienky, rovnako ako pripomienky jednotlivcov neboli zrealizované.

DÔVODY PREČO MF SR BOLO PROTI VALORIZÁCI VÝSLUHOVÝCH DÔCHODKOVÝCH DÁVOK NA ZÁKLADE RASTU FUNKČNÝCH, TARIFNÝCH A HODNODSTNÝCH PLATOV.

K pripravovanej novelizácii zákona o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov MF SR a Kancelária Rady pre rozpočtovú zodpovednosť v rámci rozporového konania začiatkom apríla 2018 predložili tieto zásadné pripomienky:

- **MFSR žiadalo, aby sa valorizácia VD určovala podľa platného znenia § 68 ods. 16 zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov (podľa novelizovaného § 82 podľa výšky dôchodcovskej inflácie a § 293dx s garantovaným zvýšením najmenej o pevnú sumu 2 % zákon č. 461/2003 Z. z.), pretože návrh predpokladá negatívny vplyv na dlhodobú udržateľnosť verejných financií. Od valorizácie VD zohľadňujúcej rast miezd upustila novelizácia zákona o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov v roku 2013, ktorá mala za cieľ valorizáciu VD vykonávať podľa inflácie a zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť osobitného systému sociálneho zabezpečenia.**
- Dôchodkový systém vojakov má záporné saldo a návrh spomalí znižovanie záporného salda vojakov. Približne polovica vyplácaných VD musí byť dotovaná z kapitoly ministerstva obrany, to je zo štátneho rozpočtu. Poberatelia VD z osobitného systému sociálneho zabezpečenia v súčasnosti poberajú v priemere oveľa vyšší dôchodok (744 Eur) v porovnaní so starobnými dôchodkami (ďalej len SD) zo všeobecného systému sociálneho poistenia (439 Eur). Navrhovaná valorizácia VD by bola tento rozdiel zväčšila. Udržanie reálnej výšky a kúpyschopnosti VD v čase dostatočne reflektuje dôchodcovská inflácia. Navrhované znenie zákona predpokladalo trvalú zmenu valorizácie VD v reakcii na dočasné opatrenie vo všeobecnom penzijnom systéme.
- Priemerný VD je oveľa vyšší ako priemerný SD (ozbrojenci na dôchodkové poistenie z hrubého platu odvádzajú 7 %, ich zamestnávateľia 20 %, občania 4 %, zamestnávateľia 14%). Ak by bola novela zákona prijatá tempo rastu VD by bolo vyššie ako u SD, a rozdiel v priemernom dôchodku by sa bol prehlboval. Navrhovaný spôsob valorizácie vychádzal zo súčasnej priemernej doby služby na VD 25 rokov. Po uplynutí prechodného obdobia bude minimálna služobná doba pre vznik nároku na VD 25 rokov, koeficient zohľadňujúci služobnú dobu v dlhom období úroveň valorizácie sa bude zvyšovať nad rámec 0,4 násobku percentuálneho nárastu funkčných platov.
- Osobitný účet vojakov je v deficite. Asi polovicu výdavkov na dávky výsluhového zabezpečenia sú hradené z kapitoly ministerstva obrany, teda zo štátneho rozpočtu. Osobitný účet MV SR v roku 2017 hospodáril s prebytkom približne 1 mil. eur. Aj ostatné osobitné účty sú prebytkové. Ak by bolo došlo k prijatiu navrhovanej novelizácie zákona, osobitný účet MV SR, ako aj ďalšie účty by sa asi už v roku 2018 dostali do deficitu.
- Novela zákona č. 328/2002 Z. z. z roku 2013 (zákon č. 80/2013 Z. z.) mala za cieľ znížiť výdavky osobitných účtov a zabezpečiť ich prebytkovosť a stabilizáciu, čo sa s výnimkou účtu vojakov v roku 2017 podarilo dosiahnuť. Tieto úpravy reagovali na negatívnu skúsenosť valorizáciu VD vykonávať na základe rastu služobných platov, ktoré po vstupe do NATO vygenerovali prudký rast platov vojakov, čo sa prejavilo v raste len VD vojakov o viac ako 10%

v roku 2006 a o viac ako 20% v roku 2007. Ako konštatovala Rada pre rozpočtovú zodpovednosť v Správe o dlhodobej udržateľnosti verejných financií v apríli 2014, prijatím novely došlo k výraznému zlepšeniu udržateľnosti výsluhových penzijných systémov a naviazanie valorizácie na vývoj dôchodcovskej inflácie bolo v tomto kontexte jedným z najdôležitejších opatrení.

Záver: Na základe zaslaných zásadných pripomienok ministerstvom financií k novelizácii zákona o sociálnom zabezpečení z dôvodu, aby v roku 2018 vôbec boli VD valorizované, ministerstvo vnútra po rozporových konaniach na Legislatívnu radu vlády, ktorá sa konala 17.04.2018, predložilo návrh, z ktorého vypustilo novelizáciu § 68 ods. 1, s dopracovaním prechodného ustanovenia § 143ah sa len v roku 2018 VD zvyšujú za každý skončený rok služby o pevnú sumu 0,60 eur. Invalidné, vdovské, vdovecké a sirotské VD sa zvyšujú o 15 eur. Uvedenú legislatívnu zmenu v zákone o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov NR SR chválila.

Táto zmena nestabilizovala osobitné účty ale naopak, zvýšila ich výdavky, zbrzdila ich stabilizáciu. Poberateľom VD novela zákona v závislosti od počtu odslúžených rokov len pre rok 2018 zvýšila VD v rozmedzí pri 15 rokoch o 9 Eur čo je o 0,60 Eur (o 1,07 x) viac ako SD, pri 25 rokoch o 15 Eur čo je o 6,60 Eur (o 1,78 x) viac ako SD, pri 40 rokoch o 24 Eur čo je 15,60 Eur (o 2,85 x) viac ako SD. Invalidné VD sa zvýšili o 15 Eur čo je pri plnom IVD pri poklese práceneschopnosti nad 70 % o 7,8 Eur (o 2,08 x) viac ako ID a čiastočnom IVD pri poklese práceneschopnosti pod 70 % o 9,6 Eur (o 2,78 x) viac ako ID. Vdovské, vdovecké VD sa zvýšili o 15 Eur čo je 9,6 Eur (o 2,78 x) viac ako vdovské, vdovecké SD. Sirotské VD sa zvýšili o 15 Eur čo je o 12,4 Eur (o 5,76 x) viac ako sirotské D.

Rekapitulácia: Teoreticky, ak by valorizácia dávok výsluhového zabezpečenia v roku 2018 a v ďalších rokoch bola rovnaká ako valorizácia dôchodkových dávok podľa dôchodcovskej inflácie (ako ju v medzirezortnom pripomienkovaní navrhoval rezort financií a zástupcovia výsluhovej dôchodcovskej verejnosti), **nebolo by v roku 2018 o uvedené rozdiely, približne do 50 % došlo k zvýšenému nárastu výdavkov osobitných účtov na valorizáciu VD**, čo by prispelo k ich stabilizácii. Takéto zvýšenie dávok výsluhového zabezpečenia osobitné účty utiahnu. Ale, v osobitnom účte vojakov týmto došlo k zvýšeniu, k nárastu jeho deficitu.

Ministerka vnútra Denisa Saková dňa 13.júna 2018 pre médiá povedala, že **aktuálna novela je dočasným riešením len na rok 2018** preto, že MF SR malo k nej zásadnú pripomienku, aby sa valorizácia VD určovala podľa platného znenia § 68 ods. 16 zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov. Osobitný účet policajtov je v prebytku, ale osobitný účet vojakov je každý rok minusový. Preto do budúcnosti chcú pripraviť taký spôsob valorizácie, aby to osobitný účet vojakov uniesol. Ministerstvo vnútra v spolupráci s ministerstvom financií **bude pripravovať úplne nový model valorizácie VD**, v ktorom by boli jasne stanovené pravidlá ako sa valorizuje, aby platil na dlhšie obdobie“. Ako vieme Sociálna poisťovňa (ďalej len SP) v roku 2018 zo štátneho rozpočtu má byť dotovaná sumou 255,4 mld. Eur. Predpokladám, že ministerka vnútra má pravdepodobne zámysel na rok 2019 a ďalšie roky novelizovať zákon č. 328/2002 Z. z. asi na základe nárastu funkčných, hodnostných a tarifných plátov jednotlivých zložiek silových rezortov v závislosti od počtu odslúžených rokov. Pripravujú aj iné systémové opatrenia, varianty čo zatiaľ nie je známe. Všeobecný systém sociálneho poistenia je deficitný. Osobitný systém sociálneho zabezpečenia, osobitné účty ozbrojených bezpečnostných a záchranných zborov, s výnimkou osobitného účtu vojakov, sú od roku 2017 prebytkové a nie je potrebné ich zo štátneho

rozpočtu dotovať. Osobitný účet vojakov je dlhodobo v deficite. Na ich stabilizáciu sa priebežne prijímajú opatrenia.

DÔVODY PREČO SA OSOBITNÉ ÚČTY STABILIZUJÚ, A S VÝNIMKOU ÚČTU VOJAKOV SÚ PREBYTKOVÉ.

Zákonom č. 80/2013 Z. z. účinným od 1.5.2013 boli prijaté kvalitné, účinné, efektívne systémové legislatívne zmeny v zákone č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov, ktorými došlo k stabilizácii osobitných účtov postupným zvyšovaním príjmov, znižovaniu výdavkov a deficitu opatreniami ako boli:

- Postupné predlžovanie doby služby potrebnej pre vznik nároku na priznanie VD z 15 rokov na 25 rokov, to je až o 10 rokov (civilistom sa priebežne každý rok predlžuje doba na priznanie SD, v roku 2018 to bolo o 139 dní, v roku 2019 – 2023 o šesť mesiacov). Toto opatrenie zvyšuje sumu príjmov na starobné poistenie. Postupne znižuje, nenavrhuje počty poberateľov VD, ale hlavne postupne až o 10 rokov skráti dobu poberania VD
- Od 1.7.2013 do 30.6.2018 bol výpočet valorizácie VD podľa koeficientov za odslúžené roky, čím došlo k znižovaniu výdavkov osobitných účtov
- Postupné predĺženie doby služby potrebnej pre vznik nároku na priznanie výsluhového príspevku
- Predĺženie doby služby potrebnej pre vznik nároku na priznanie odchodného, ako aj zníženie maximálnej sumy odchodného
- Zvýšenie odvodov na starobné poistenie poistencami (zamestnancami) z 5 % na 7 %, zamestnávateľmi (služobnými úradmi) zo 17 % na 20 % z hrubého platu
- Zmena základu pre výpočet dávok výsluhového zabezpečenia. Odchodné a úmrtné sa znovu uhrádza z rozpočtu MO SR a nie z osobitného účtu
- V rokoch 2013 -2017 došlo k zvyšovaniu príjmov, k znižovaniu výdavkov a deficitu osobitných účtov ktoré s výnimkou účtu vojakov sú od roku 2017 prebytkové
- V rokoch 2013 -2017 došlo k priemernému ročnému zníženiu výdavkov osobitného účtu vojakov o 3,5mil. Eur. Postupne každý rok táto suma klesá. Z 9,3 mil. Eur v roku 2013 klesla na 2,1 mil. Eur v roku 2017 a stabilizuje osobitné účty
- Najsilnejšie ročníky VD vojakov sú vo veku 58 -65 rokov. Keď nás cca za 10 rokov postupne opustia, tak počet poberateľov VD poklesne, čo sa prejaví v poklese výdavkov osobitného účtu vojakov

Tieto opatrenia mali a naďalej budú mať zásadný vplyv na stabilizáciu, na postupné zvyšovanie príjmov, znižovanie výdavkov a na znižovanie deficitu osobitných účtov. Osobitný účet vojakov je dlhodobo v deficite. Asi polovica jeho výdavkov je hradená z kapitoly ministerstva obrany, teda zo štátneho rozpočtu čo dlhodobo znižuje disponibilné zdroje rezortu obrany.

Z dôvodu značnej výšky ročného deficitu osobitného účtu vojakov (v roku 2017 bol necelých 75 mil. Eur), zabezpečenia udržateľnosti a stabilizácie je potrebné udržať, respektíve zvýšiť sumu ročného znižovania výdavkov. V rezorte obrany je potrebné prijať špecifické systémové opatrenia na zvyšovanie príjmov, znižovanie výdavkov čím dôjde k postupnému znižovaniu deficitu osobitného účtu vojakov. Ak nedôjde k zásadným zmenám v stabilizácii osobitných účtov za súčasného tempa znižovania výdavkov by pravdepodobne osobitný účet vojakov asi v horizonte do 15 – 20 rokov mohol byť prebytkový. Tu je ale dilema, akými opatreniami dosiahnuť udržanie súčasnej sumy znižovanie výdavkov, prípadne jej zvyšovanie a pokračovanie v stabilizácii osobitných účtov s dôrazom na účet vojakov. Pre roky 2019 a 2020 vláda pripravuje nárast platov v štátnej službe a v službe vo verejnom záujme asi o 10

% ročne, čo je pre budúcu valorizáciu VD výhodné. To by znamenalo, že v roku 2019 a 2020 by valorizácia VD bola vyššia ako valorizácia SD. Vynikajúce, ale čo ďalšie roky? Média v nasledujúcich rokoch avizujú možnú hospodársku krízu, zvyšovanie cien elektrickej energie, plynu, vody a tepla atď. Vieme, že niekoľko rokov sa platy v tzv. silových rezortoch nezvyšovali. Uvedené skutočnosti a nepredvídané, neočakávané okolnosti by mohli mať negatívny vplyv na zvyšovanie výdavkov osobitných účtov ktoré by sa mohli stať deficitné.

DÔVODOY PREČO JE OSOBITNÝ ÚČET VOJAKOV V DEFICITE. PREČO JE POTREBNÉ HO DOTOVAŤ.

Je to najmä z dôvodu viacerých reorganizačných zmien Ozbrojených síl SR (ďalej len OS SR) najmä na model – 2010 v rokoch 2001 – 2005. Došlo k znižovaniu počtov vojakov zo 46.000 vrátane VZS na súčasný tabuľkový počet 17.500, skutočný počet je 13.265 profesionálnych vojakov. Chýba 4 235 vojakov. Naplnenosť ozbrojených síl je na úrovni 74,4 %. Došlo k odchodu väčšieho počtu profesionálnych vojakov s vyššími hodnotami, funkciami a platmi zo služobného pomeru, ktorí na starobné poistenie odvádzali oveľa viac peňazí. Zmenila sa hodnostná štruktúra profesionálnych vojakov s prevažujúcim podielom nižších hodností. Títo zastávajú nižšie, menej platené funkcie a na starobné poistenie odvádzajú oveľa menej peňazí. Zmenil sa výpočet miezd z funkčných platov na hodnostné platy atď. Týmto došlo k zníženiu príjmov osobitného účtu z odvádzaných odvodov na starobné poistenie. Na druhej strane z dôvodu odchodu väčšieho počtu profesionálnych vojakov s vyššími hodnotami, s vyššími funkciami a s vyššími platmi došlo k zvyšovaniu počtu poberateľov VD s vyššími dôchodkami, čím došlo k zvýšeniu výdavkov osobitného účtu vojakov. Profesionálnym vojakom ktorí mali odslúžených viac ako 15 rokov a menej ako 30 rokov, sa pre výpočet VD o polovicu zvýšil počet odslúžených rokov, čím sa zvýšili výdavky osobitného účtu vojakov. Z dôvodu vstupu Ozbrojených síl SR do NATO došlo k vyššiemu rastu platov len profesionálnym vojakom, dôsledkom čoho v roku 2006 došlo k rastu VD o viac ako 10 % a v roku 2007 o viac ako 20 %.

Pred účinnosťou zákona č. 114/1988 Z. z. o sociálnom zabezpečení vojakov, do 30.4.1988 sa časť dávok a služieb ako boli odchodné, úmrtné a výsluhové príspevky uhrádzali priamo zo štátneho rozpočtu. Po účinnosti zákona č. 114/1988 Z. z. sa uvedené dávky uhrádzali z osobitného účtu, čím dochádzalo k zvyšovaniu výdavkov osobitného účtu vojakov. Poistné na starobné poistenie profesionálnych vojakov, ktorí odišli zo služobného pomeru a nesplnili podmienky nároku pre vznik VD, IVD sa hneď odvádzali do Sociálnej poisťovni (ďalej len SP). V súčasnosti sa ich poistné na starobné poistenie odvádza až na základe žiadosti SP po vzniku nároku na dávku sociálneho zabezpečenia zo všeobecného systému sociálneho poistenia. Z osobitného účtu vojakov sa uhrádzajú dávky a služby tých poberateľov dôchodkov, ktorým nárok na tieto dávky a služby vznikol podľa civilnej úpravy (niektoré dôchodky z III. pracovnej kategórie). Ďalším dôvodom je, že OS SR chýba asi 4.500 vojakov, čo predstavuje ¼ početného stavu, čo sa prejavuje v značnom znížení odvedenej sumy na osobitný účet vojakov, ako aj v znížení bojaschopnosti, obranyschopnosti SR.

Spôsobený deficit osobitného účtu vojakov vyplynul z objektívnych politických príčin, z dôvodu novej orientácii zahraničnej politiky SR a z nej vyplývajúcich zmien a požiadaviek na OS SR. Politické rozhodnutia nezapríčinili profesionálni vojaci, vojaci vo výslužbe a ani rezort obrany, ale majú a budú mať dlhodobý negatívny vplyv na výšku deficitu osobitného účtu vojakov. Konsolidovaný stav osobitného účtu vojakov sa má dosiahnuť stabilizovaním personálnych podmienok profesionálnych vojakov, zvyšovaním príjmov a znižovania výdavkov, čo sa darí. Ale, každý rok klesajú, znižujú sa výdavky osobitných účtov vojakov

o nižšiu sumu. Z uvedeného dôvodu v rezorte obrany je potrebné prijať opatrenia na udržanie, respektíve na zvýšenie nárastu znižovania deficitu.

Na stav osobitných účtov majú vplyv aj skutočnosti, ktoré sa s stali v prechádzajúcich rokoch. Do 1.8.2008 prebytkové peniaze, tzv. silových rezortov z ich osobitných účtov boli odvádzané do štátneho rozpočtu. Napríklad, z osobitného účtu MV SR bolo odvedených 137,912 mil. Eur, ak by sa tak neurobilo došlo by k zníženiu sumy potrebnej na dotovanie výsluhových dôchodkových dávok. zo štátneho rozpočtu. Táto skutočnosť mala rovnaký negatívny vplyv aj na stav ostatných osobitných účtov silových rezortov. Z uvedených dôvodov nie je osobitný účet vojakov prebytkový, je v dlhodobom deficite a je potrebné ho zo štátneho rozpočtu dotovať, hoci povinné odvody do poisťovní majú vyššie než v civile, čo bude trvať niekoľko rokov.

DÔVODY PREČO BY VALORIZÁCIA VD MALA BYŤ VYKONÁVANÁ PODĽA DÔCHODOVSKEJ INFLÁCIE:

Medziročný nárast spotrebiteľských cien za domácnosti dôchodcov, dôchodcovská inflácia pôsobí rovnako na poberateľov SD aj VD a na ich životnú úroveň.

- Na udržanie rovnakej výšky kúpyschopnosti VD dostatočne reflektuje, zabezpečuje dôchodcovská inflácia
- Z dôvodu nerovnakého nárastu plátov vojakov a v jednotlivých ozbrojených, bezpečnostných a záchranných zboroch sa v roku 2013 upustilo od valorizácii VD podľa nárastu plátov a od 1.7.2018 bolo stanovené valorizáciu vykonávať podľa všeobecných predpisov
- Nárast tarifných, funkčných a hodnotných plátov nebol a pravdepodobne ani nebude každý rok, **preto sa požaduje garantované minimálne 2 % zvýšenie**, ako je vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia.
- Valorizáciu dávok výsluhového zabezpečenia naďalej vykonávať podľa všeobecných predpisov, čo by zabezpečilo rovnaké tempo rastu VD a SD, čo by nekritizovali občania a médiá, čím by sa nezvyšovali rozdiely medzi priemernými výsluhovými a starobnými dôchodkami čo by prispelo k stabilizácii osobitných účtov
- Ak tempo rastu valorizácie VD bude vyššie ako tempo rastu valorizácie SD, dôjde k zvýšeniu nákladov osobitných účtov
- Ak sa od roku 2019 a v ďalších rokoch budú VD valorizovať podľa dôchodcovskej inflácie (s garantovaným minimálnym 2 % zvýšením), dôjde k ďalšiemu posilneniu stabilizácie osobitných účtov, ktorá sa aj v ďalších rokoch bude zvyšovať, čím dôjde k znižovaniu deficitu osobitného účtu vojakov
- Ako konštatovala Rada pre rozpočtovú zodpovednosť v Správe o dlhodobej udržateľnosti verejných financií v apríli 2014, prijatím novely došlo k výraznému zlepšeniu udržateľnosti výsluhových penzijných systémov a naviazanie valorizácie na vývoj dôchodcovskej inflácie bolo v tomto kontexte jedným z najdôležitejších opatrení
- Pri valorizácii VD podľa dôchodcovskej inflácie bude možné k ďalšej stabilizácii osobitných účtov s dôrazom na účet vojakov priebežne prijať aj ďalšie opatrenia k nárastu plátov v zložkách ktoré majú vplyv na celkovú výšku plátov príslušníkov ozbrojených, bezpečnostných a záchranných zborov, čo prispeje k ďalšej stabilizácii jednotlivých osobitných účtov
- Pri výpočte VD sa vychádzalo z počtu odslúžených rokov. Výpočet sumy valorizácie od 1.7.2013 do 30.6.2018 bol podľa koeficientov. VD z nižším počtom odslúžených rokov ako 25 boli znevýhodnení oproti tým ktorí majú odslúžených viac ako 25 rokov. Suma valorizácia VD

v roku 2018 bola v závislosti na počte odslúžených rokov. Pri dôchodcovej inflácii sa neberie do úvahy počet odpracovaných, odslúžených rokov čo je spravodlivejšie

Z uvedených dôvodov „**valorizácia dávok výsluhového zabezpečenia by mala byť vykonávaná rovnakým valorizačným mechanizmom, rovnakým spôsobom ako valorizácia dôchodkových dávok podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení s ohľadom na špecifiká výkonu služby**“.

O P A T R E N I A K S T A B I L I Z Á C I I O S O B I T N É H O Ú Č T U V O J A K O V .

Z dôvodu pokračovania a urýchlenia stabilizácie, znižovania deficitu osobitného účtu vojakov v súčasne kvalitne nastavenom systéme je potrebné prijať ďalšie systémové opatrenia, ktoré by v čo najkratšom časovom horizonte zabezpečili zvyšovanie jeho udržateľnosti a stabilizáciu. **Z dôvodu nezáujmu o službu v OS SR**, je potrebné zlepšením sociálnych podmienok, benefitov, zatraktívniť, **zvýšiť prestíž zamestnania profesionálneho vojaka** (policajta) zvýšením záujmu o túto službu, vrátane aktívnych záloh a mobilizačného rozvinovania. Je to možné dosiahnuť zlepšením brannej výchovy, ako **aj väčším nárastom plátov ako bude 10% zvýšenie** v štátnej a verejnej službe v roku 2019 a 2020. Možno aj úpravou jednotlivých zložiek platu, ktoré majú vplyv na nárast celkového platu vojakov a zlepšením podmienok pre službu v OS SR napríklad, zmenou mzdy vojakov z hodnotných plátov na funkčné platy, tak ako to majú všetky zložky v osobitnom systéme atď., v OS SR bol zavedený 13. a 14 plat. Prijatie takýchto a ďalších opatrení prispeje k zatraktívneniu služby vojakov, k zvýšeniu prestíže, k zvýšeniu záujmu o službu v OS SR, **k naplneniu chýbajúcich asi 4.500 vojakov**, čím dôjde k zvýšeniu príjmov, k zníženiu výdavkov a k zníženiu deficitu ktoré prispejú k stabilizácii osobitného účtu vojakov, ale hlavne k zvýšeniu obranschopnosti SR. Ministerstvo obrany posudzovalo dve varianty ako tento stav riešiť.

Na tlačovej besede v TA3 dňa 17.12.2018 minister obrany a generálny tajomník služobného úradu predstavili koncepciu na zlepšenie podmienok služby v zákone č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov na základe ktorej od začiatku roka a od polovice roka 2019 dôjde k zlepšeniu finančného ohodnotenia práce profesionálnych vojakov ktorú predloží na rokovanie vlády a NR SR. <https://www.ta3.com/clanok/1143741/tb-p-gajdosa-a-j-holka-o-zlepseni-podmienok-pre-vojakov.html>

Prijatím navrhovaných legislatívnych zmien v zákone o štátnej službe profesionálnych vojakov dôjde k zníženiu deficitu osobitného účtu vojakov pravdepodobne asi o sumu 5 – 10 mil. Eur, čo prispeje k stabilizácii účtu. Zároveň je vhodné valorizáciu VD v roku 2019 a v ďalších rokoch vykonať podľa dôchodcovej inflácie. Realizovanie týchto opatrení prispeje k znižovaniu deficitu a k stabilizácii osobitných účtov.

N Á V R H

na legislatívne zmeny v zákone č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov

Z dôvodu, že ostatná novelizácia dávok výsluhového zabezpečenia platí len pre rok 2018, pre valorizáciu v roku 2019 a v ďalších rokoch je potrebné vykonať legislatívne zmeny v zákone č. 328/2002 Z. z.

Cieľom pripravovanej novelizácie zákona o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov by malo byť navrhnuť taký model valorizačného mechanizmu, ktorý zabezpečí pokračovanie v stabilizácii osobitných účtov zvyšovaním príjmov, znižovaním výdavkov, znižovaním deficitu a udržanie prebytkovosti osobitných účtov, s dôrazom na zabezpečenie udržateľnosti a stabilizácie osobitného účtu vojakov. Aby valorizačný mechanizmus bol solidárny a výška valorizácie bola akceptovateľná výsluhovou dôchodcovskou verejnosťou. Aby hlavne bol udržateľný, finančne únosný všetkými osobitným účtami ktoré ho vyplácajú.

Z dôvodu zmeny valorizačného mechanizmu v § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení sa dôchodková dávka zvyšuje o percento medziročného rastu spotrebiteľských cien za domácnosti dôchodcov. Ak by dôchodcovská inflácia bola nízka prechodné ustanovenia § 293dx na roky 2018 -2021 garantujú najmenej 2 % valorizáciu pevnou sumou z príslušnej dôchodkovej dávky.

Z uvedených dôvodov súčasnú právnu úpravu ustanovení § 68 ods. 16 zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov navrhujeme nahradiť novým znením nezávislým na počte odslúžených rokov ktorý znie takto:

„§ 68ods. 16 Od 1. júla 2019 sa výsluhové dôchodky, invalidné výsluhové dôchodky, vdovské výsluhové dôchodky, vdovecké výsluhové dôchodky a sirotské výsluhové dôchodky zvyšujú o percento medziročného rastu spotrebiteľských cien za domácnosti dôchodcov ustanovených vo všeobecných predpisoch o sociálnom poistení na kalendárny rok, v ktorom sa tieto dôchodky z výsluhového zabezpečenia zvyšujú, najmenej však o pevnú sumu určenú 2% z priemernej mesačnej sumy príslušného výsluhového dôchodku, invalidného výsluhového dôchodku, vdovského výsluhového dôchodku, vdoveckého výsluhového dôchodku alebo sirotského výsluhového dôchodku policajta alebo profesionálneho vojaka vykázaného príslušným útvarom sociálneho zabezpečenia ministerstva a Vojenským úradom sociálneho zabezpečenia k 30. júnu kalendárneho roka, ktorý predchádza príslušnému kalendárnemu roku.“

Alebo je možné predložený návrh variant upraviť o valorizáciu VD z priemerov VD všetkých ôsmich zložiek ktoré majú osobitné účty ako sú policajti, vojaci, colníci, ZVJS, SIS, NBÚ, hasiči a horskí záchranári čím by došlo k zníženiu výdavkov osobitného účtu vojakov pravdepodobne, približne asi o sumu 360.000 – 400.000 Eur ktorý znie takto:

„§ 68 ods. 16 Od 1. júla 2019 sa výsluhové dôchodky, invalidné výsluhové dôchodky, vdovské výsluhové dôchodky, vdovecké výsluhové dôchodky a sirotské výsluhové dôchodky zvyšujú o percento medziročného rastu spotrebiteľských cien za domácnosti dôchodcov ustanovených vo všeobecných predpisoch o sociálnom poistení na kalendárny rok, v ktorom sa tieto dôchodky z výsluhového zabezpečenia zvyšujú, najmenej však o pevnú sumu určenú 2 % z priemeru z príslušných priemerných mesačných súm výsluhových dôchodkov, invalidných výsluhových dôchodkov, vdovských výsluhových dôchodkov, vdoveckých výsluhových dôchodkov a sirotských výsluhových dôchodkov policajta a profesionálneho vojaka vyplácaných príslušným útvarom sociálneho zabezpečenia ministerstva a Vojenským úradom sociálneho zabezpečenia za mesiac december v kalendárnom roku, ktorý predchádza príslušnému kalendárnemu roku. Útvar sociálneho zabezpečenia ministerstva a Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia oznamujú k 1. februáru útvaru sociálneho zabezpečenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky na účel výpočtu priemeru údaje o priemerných mesačných sumách príslušného výsluhového dôchodku, invalidného

výsluhového dôchodku, vdovského výsluhového dôchodku, vdoveckého výsluhového dôchodku a sirotského výsluhového dôchodku policajta alebo profesionálneho vojaka vyplácaných za mesiac december v kalendárnom roku, ktorý predchádza príslušnému kalendárnemu roku. Útvar sociálneho zabezpečenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky oznamuje do 1. marca útvarom sociálneho zabezpečenia ministerstva a Vojenskému úradu sociálneho zabezpečenia príslušné pevné sumy určené 2 % z priemeru z príslušných priemerných mesačných súm výsluhových dôchodkov, invalidných výsluhových dôchodkov, vdovských výsluhových dôchodkov, vdoveckých výsluhových dôchodkov a sirotských výsluhových dôchodkov, policajta a profesionálneho vojaka, o ktoré sa príslušnom kalendárnom roku tieto dôchodky z výsluhového zabezpečenia najmenej zvyšujú“.

V návrhu nie je úprava postupu o zasielaní údajov o priemerných dávkach výsluhového zabezpečenia za mesiac december 2018, z dôvodu, že navrhované znenie do 1. februára 2019, kedy sa navrhuje správcom osobitných účtov povinnosť zaslať údaje o priemerných dávkach výsluhového zabezpečenia neprejde legislatívnym procesom. Túto povinnosť upraviť v prechodnom ustanovení na rok 2019.

Cez skutočnosť, že osobitný systém sociálneho zabezpečenia, zákon č. 328/2002 Z. z. je autonómny, samostatný, nezávislý právny predpis z uvedených dôvodov **valorizácia dávok výsluhového zabezpečenia by mala byť vykonávaná rovnakým valorizačným mechanizmom, rovnakým spôsobom ako valorizácia dôchodkových dávok podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení s ohľadom na špecifiká výkonu služby**, čo prispeje k zvyšovaniu príjmov, k znižovaniu výdavkov, k stabilizácii osobitných účtov a k znižovaniu deficitu osobitného účtu vojakov.

Spracoval:

Dr. Milan Kolen

člen o. z. Vojenský veterán Bratislava a člen sociálnej komisie ZV SR